Turkish Studies

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 1791-1804

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22220

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 10.11.2018

✓ Accepted/Kabul: 10.06.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (14.02.2019)- Referee 2 (16.03.2019)

This article was checked by intihal.net.

TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN SİYASAL SÜRECE VE SEÇMEN DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Signem TİNNİ*

ÖZ

Seçmen davranışlarına etki eden birçok faktör vardır. Yaş, cinsiyet, aile, çevre, gelir düzeyi ve eğitim bu faktörlerden ilk anda sayabildiklerimizdir. Bu faktörlerin, seçmenleri etkileme düzeyleri toplumdan topluma değişiklik gösterebildiği gibi kişiden kişiye dahi değişiklik gösterebilmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra teknolojinin inanılmaz bir hızla ilerleyişi ve bireylerin bu hızla kolaylıkla adapte olması seçmen davranışlarına ve seçim süreçlerine de etki etmiştir.

Medya gerek basılı ve görsel haliyle gerekse elektronik olarak toplum ve siyaset için önemli rol oynar. Gelişen teknoloji ile birlikte siyasal seçimlere ve seçmen davranışlarına dahi etkisi olur. Öyle ki seçim öncesi partilerin propagandaları hakkında bilgi sahibi olabilir, elektronik ortamdan takip edebiliriz. Yapılan paylaşımlardan etkilenerek fikrimizi değiştirebilir ve ya var olan seçimimizden bir kez daha memnuniyet duyabiliriz. Bizi sandık başına gitmeye teşvik eden kamu spotlarından etkilenerek sandığa gidebiliriz.

Günümüzde ilerleyen teknoloji ile birlikte geleneksel medyanın yerini yeni bir medya anlayışı almıştır. Bu medya anlayışı şunları içermektedir; iletişimin maliyeti düşük, kitle iletişiminin yanı sıra kişilerarası iletişim mevcut, tek yönlü iletişimden iki yönlü iletişime geçiş, kitlesel ve bireysel mesajlar verebilen ve geri bildirimi yüksek kanallar vardır. Böyle bir medya anlayışı basit, açık ve anlaşılır bir şekilde seçmenle siyasetçi arasında iletişimi sağlar. Sosyal medya gerek siyasi parti adayı gerekse seçmen için yeni bir siyasal iletişim alanı oluşturmuştur. Öyle ki günümüzde neredeyse her siyasal partinin resmi internet adresi olduğu gibi sosyal medya hesapları da vardır. Hatta ve hatta siyasi parti liderlerinin kişisel sosyal medya hesapları vardır. Böyle bir ortam neredeyse her gün siyasetçiye bir miting havası sağlar.

* Yök. Lis. Öğr., Uludağ Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, E-posta: signemtinni@gmail.com

Bahsi geçen çalışmada teknolojinin bu etkilerinin neler olduğu, siyasi partilerin seçim süreçlerinde teknolojiyi nasıl kullandığı karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: teknolojik gelişmeler, seçmen davranışları, seçimler, siyasal süreç, siyasal iletişim

THE EFFECT OF TECHNOLOGICAL DEVELOPMENTS ON POLITICAL PERIOD AND VOTER'S BEHAVIORS

ABSTRACT

There are many factors that affect voter behavior. Age, gender, family, environment, income level and education are the first of these factors. The level of influence of these factors on voters may vary from one society to another, as well as from one person to another. In addition to these factors, the rapid progress of technology and the adaptability of individuals to this speed has also affected voter behavior and election processes.

Media plays an important role in society and politics both in print and visual form and electronically. With the advancing technology, it has an impact on political elections and voter behavior. So that we can have information about the propaganda of the parties before the election, we can follow the electronic environment. We can change our minds by being influenced by the shares made or we may be pleased with our choice once again. We can go to the polls, influenced by public spots that encourage us to go to the polls.

Today, with the advancing technology, traditional media has been replaced by a new media concept. This understanding of media includes; There are low cost of communication, interpersonal communication as well as mass communication, transition from one-way communication to two-way communication, channels that can give mass and individual messages and high feedback. Such an understanding of media enables communication between voters and politicians in a simple, clear and understandable way. Social media has created a new field of political communication for both political party candidates and voters. So much so that almost every political party has social media accounts as well as the official internet address. Even and even political party leaders have personal social media accounts. Such an environment provides a rally for the politician almost every day.

In this study, these effects of technology and how political parties use technology in electoral processes have been examined in a comparative manner.

STRUCTURED ABSTRACT

As a result of the adaptation that we have provided in an unbelievably fast way to the technology's inexorably rapid progress, the changes we have made in every aspect of our lives have also affected the political process. Particularly, these are the effects of the introduction of

a television in every home and the possibility of social media rallying politicians almost daily. As a natural consequence of this, voters are affected by this political communication process. People feel more comfortable to participate in the political process, especially as social media allows individuals to share anonymously. Each party has made it possible for every leader to have a social media account, to make it easier for the voters to transfer their promises to the electorate and to meet with the electorate more easily. At the same time, a myth can not be collected in a large number of people to follow political party accounts or political party leaders to reduce the cost and the opportunity to meet with millions of people every hour at any moment. All these facilities and transparency provided by the technology have inspired individuals to participate in the political process. The political process in which individuals are actively involved has positive effects on democracy. Political party voters who could not reach the ten percent election threshold and could not be represented in the parliament tried to reduce the problem of representation by bringing together many people easily on social media platforms.

Every political party will want to use such a powerful political communication tool in its favor. Especially the presence of television in the hands of the ruling parties has pushed its opponents and voters to the libertarian environment of social media. For this reason, the political parties that hold the power in some cases wanted to provide control over the Internet, but this control is not long-term. Because the mentioned social platforms have the power to create a public opinion not only within the country but also around the world. Such a power will not be easily obstructed. One close example of this is the Arab Spring. The state monopoly of traditional media has attracted opposition groups to social media platforms. The impact of social media on the Arab Spring has been proven by scientific studies. Research has shown that the movement of freedom and democracy extending from North Africa to the Middle East has accelerated with the influence of social media. This has been confirmed once more by tweets with the influence of the Arab Spring on social networking. In our country, the example of Park Gezi Park "events reveals the impact of social media. Social media; it became a medium where protesters organized and communicated, and at the same time it became an effective political communication tool that determines the agenda of politics. In short; Social media and mass media, which can easily find a place in our lives, are one of the most important factors affecting voter behavior. In particular, their impact on unstable voters is considerable. However, they also strengthen the belief in democracy as it makes voters feel more actively involved in political life. For these reasons, these channels should be more free than traditional media.

Politics is a news source for the media; is a tool that can make their voices heard to large audiences. In some societies, the media is more decisive in this mutual relationship; some of them also have the determinism of politics. In this case, it would be wrong to say that the influence of the media is the same for all voters of the world. With the developing technology, the world has become a global village and it is easier and easier for communities to interact with each other. But it is impossible to say that all technological developments have the same effect on every society. Because the political culture of each society is different

and each society will look at the perception of media from its political culture window.

There are also critical approaches to these effects of technological developments on voters. According to Marxist criticism; the media is a deception concealing the bourgeois class, serving the repressive apparatus of the state (police, judiciary and armed forces). In addition, mass media have been criticized for legitimizing a certain ideology as institutions trying to disseminate an ideology, and as the media organs that mediate between those in power and their subordinates. A different criticism is that the media impose the views of the ruling class on the electorate. Moreover, it does this skillfully. He hides authority under his own mask, so that authority becomes anonymous and cannot see a ruling class that will rebel against the electorate. This will benefit the ruling class. Because it will not need to use force to place its ideology and it will legitimize its existence by creating an artificial peace environment.

In our study, the impact of technological developments on both elections and voter behavior has been examined, but the world process has been discussed. Finally, it was emphasized how the future technologies could affect the political process.

Keywords: technological developments, voter's behavior, elections, political process, political communication

Giriş

Küreselleşen bir dünyada yaşıyoruz. Artık sınırların kalktığı dünyamızda bir ülkede yaşanan bir olay diğer ülkeleri de etkiler hale geldi. Bunda gelişen teknolojinin çok önemli bir payı vardır. Üstelik bu kadar adapte olduğumuz teknoloji birçoğumuzdan genç.

Hayatlarımızı bu kadar şekillendiren teknolojinin siyasal seçimlere etki etmeyeceği düşünülemezdi. Gerek siyasi parti lideri gerekse seçmenler etkili bir şekilde bu teknolojik araçları kullanmışlardır. Önce gazete, dergi gibi basılı yayın ile başlayan bilgi edinme hakkı televizyon ve radyoyla yükselmiş internet ve sosyal medya ile zirveye çıkmıştır.

Teknolojik gelişmelerin seçmenlerin tercihlerini nasıl yönlendirdiği ve siyasal seçimleri nasıl etkilediğine ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalara geleneksel medya araçları ile kıyaslama yapılarak bu çalışma da yer verildiği gibi kimi durumlarda seçmenlerin farklı unsurları gözeterek siyasal seçimlere yön verdiği anlatılmaya çalışılmıştır.

1) İnternetin Hayatımızdaki Yeri

İnternetin tarihi aslında o kadar da eski değildir. 60'lı yılların başlarında ABD Savunma Bakanlığı DARPA (Defense Advanced Research Project Agency) tarafından askeri alandaki işleri düzenlemek için ARPANET adında bir ağ tasarlandı ve bu ağ ile birlikte bir ana bilgisayarla birlikte dört bilgisayara bağlanmış ve böylelikle internetin ilk temelleri atılmış oldu.

Ülkemizde ise internet kavramı daha yenidir. İlk olarak üniversitelerde kullanılmaya başlanmıştır. Önce 1993 yılında ODTÜ' de ardından 1994 yılında Ege Üniversitesiyle devam etmiştir. Zamanla ise TURNET projesiyle ülke genelinde hayata geçirilmeye başlandı.

İnternet hayatımızda henüz bu kadar yeniyken ona uyum sağlama konusunda bir hayli başarılı olduğumuz yadsınamaz bir gerçek. Bunda internetin hayatımızı kolaylaştırması elbette büyük rol oynamaktadır. Eskiden koca koca ansiklopedilerin kapladığı çalışma odalarında şimdi sadece bir bilgisayar görebilirsiniz ve belki de o büyük ansiklopedilerden daha geniş kapsamlı bilgileri o küçük

cihazın içinde bulabilirsiniz. Üstelik sosyalleşmek için artık dışarı çıkıp insanlarla iletişime geçmenize bile gerek kalmadı. Tüm arkadaşlarınız sadece bir tık uzağınızda. Karnınız mı acıktı? Evde bir şeyler hazırlayacak enerjiniz de yok ve dışarı çıkmak büyük bir eziyet geliyorsa hiç üzülmeyin sizlere geniş bir yelpaze sunan yemek sitelerinden canınız o an ne istiyorsa ayağınıza kadar getirebilirsiniz... ve bunun gibi bir çok örnek.

Hayatımızı bu kadar kolaylaştırırken ve yarar sağlarken tüm bilgilerimizin herkesin bir tık uzağında olması sizce de biraz ürkütücü değil mi? Üstelik bunu kendi isteğinizle yapıyor olmanız ilk durumdan bile ürkütücü. Elbette ki bu durumun getirdiği zararlar da olacaktır. Saatlerini internet başında harcayan çocuklar ve gençler, şiddet eğilimli oyunların karşısında vakit geçiren küçük çocuklar, insanların fotoğraflarını yazılarını ve bilgilerini izinsiz kullanan kişiler vb. hayatımıza getirdiği zararlardan bir kaç örnek yalnızca.

Peki, yaşamımızın her alanına giren ve girdiği alanda değişiklikler yaratan internet, siyaset üzerinde nasıl tesir etmiştir. Bir sonraki bölümde bunu irdeleyeceğiz.

2)İnternet Ve Siyaset

İnternetin getirilerinden belki de en önemlisi tanıdığı ifade özgürlüğüdür. Klavye başında oturan hemen herkes düşüncelerini paylaşabilir, paylaştığı düşünceleri kitlerele ulaştırabilir. Meydana gelen bu yenilikler karşısında siyasetin de bu yeniliğe ayak uydurmaması elbette düşünülemezdi. Özellikle demokrasi kavramını daha yaşanılabilir kılacağı iddia edilmiştir. İnternet üzerindeki tartışma grupları bunun bir örneğidir. Çünkü çok sayıda katılımcıya aynı anda farklı tartışma konuları sunarken aynı zamanda bunların arşivlenmesini de sağlar. (Ersöz, 2005: 122). Demokrasiye yaptığı en önemli katkıda fikirlerini mecliste temsil ettirme imkânı bulamamış siyasal parti seçmenlerinin veya hiç bir siyasal partiye yakın olmayan kimi gruplarında kendi düşüncelerini bu platformda paylaşmasıdır. Böylelikle devlet yönetimi hakkında sadece belli bir kesim söz söylemeyecek demokrasinin doğasına uygun olarak her kesim kendi düşüncesine bir yer bulacaktır.

Sadece demokrasi açısından veya kişiler açısından yenilikten bahsedemeyiz. Siyasetçiler açısından da internet yeni ufuklar yaratmıştır. Öyle ki siyasetçi kendini her kesime aynı anda anlatabilmektedir. Konya’ da yaptığı bir mitingi Van’ da yaşayan bir vatandaşta aynı anda takip edebilir haberdar olabilir. Partiler, parti programlarını internet sitelerinden yayınlamaya geniş bir kesmi partileri hakkında bilgilendirebilirler. Üstüne üstlük siyasetçiler interneti etkili kullanarak seçmenle iletişime geçebilir, seçmenlerin sorunları hakkında daha çabuk bilgi sahibi olabilir böylelikle seçmende “önemseniyorum” imajı yaratabilir.

2.1) E-Devlet Uygulamaları

Yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkinin teknolojik ortamdaki belki de en güzel örneğidir “e-devlet”. Kaba tabiriyle devletin vatandaşın sunacağı hizmetleri elektronik ortamda hızlı ve güvenilir bir şekilde sunmasıdır. Böyle bir uygulama küreselleşmenin getirdiği modern toplum için gereklidir. Hem diğer devletlerle ilişkilerin paralelliği açısından hem de vatandaşın memnuniyeti ve devlete olan bağlılığı için e-devlet uygulamaları önemlidir. Çünkü e-devlet uygulamalarının amacı; devletin şeffaflaşması, hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde sunulması, her kesimden vatandaşın yönetime daha rahat bir şekilde katılması, kurumlar arası bilgi alışverişinin hızlı bir şekilde yapılması, gibi gerek demokrasiye gerekse çağdaş yönetim şekillerine uygundur.

E-devletten bahsederken geleneksel devlet ve çağdaş devlet ayrımı yaptık. Geleneksel devlette yurttaşların daha pasif olduğu e-devlet uygulamalarıyla birlikte çağdaş devlette daha aktif bir yurttaş modeline geçiş yapıldığını söyledik. Bu Abdullah Metin’e göre doğru fakat eksik bir tanımlamadır. “...geleneksel devlette de yurttaş pasif değil aktiftir ama aktifliğinin etkenliği düşüktür. Geleneksel devleti verimsiz, kapalı, tek yönlü iletişime izin veren, tek tip hizmet üreten bir yapı olarak tanımlarken, bunun karşısında e-devletin uç bir noktaya taşınarak verimli, açık, etkileşim ortamı yaratan,

kişiselleştirilmiş hizmet üreten bir yapı olarak tanımlanması, aradaki farkı ortaya koyma açısından gerçeği yansıtmamaktadır.” (Metin, 2012: 103) görüşünü savunur. Kanaatimizce bu tanım da doğrudur fakat hala eksik yönleri vardır. Geleneksel devlet modelinde yurttaşın aktifliğinin etkinliğinin az olmasının sebebi de belki de devlet işlerinin aksak ve yavaş işlemesi, kendisini bu ağır işleyiş içerisinde koymak istememesi, zaten zor olan yaşam şartlarını daha da zorlaştırmak istememesi olabilir. E- devlet ile birlikte bu aksak ve yavaş işleyişin ortadan kalkmasıyla kendine yönetime katılmayı bir hak olarak gören yurttaş aktifliğinin etkinliği arttırmış olabilir. O halde bu etkinliğin artmasını e-devlete bağlamak abartı olmayacaktır.

2.2) Yerel Yönetimler ve E- Belediyecilik

Yerel yönetim: bir ülke içerisinde ve belli bir coğrafi alanda yaşayan toplulukların kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ekonomik, sosyal, kültürel ve refaha ilişkin yerel hizmetleri kendi sorumluluğu doğrultusunda yerine getirirken ve bunu yaparken açıklık, şeffaflık, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerine uyan, halka en yakın birimlerin yetki kullandığı, kamu tüzel kişiliğine sahip anayasal bir kuruluştur.

Küreselleşme ile birlikte kamu yönetimi anlayışında da farklılıklar meydana gelmiştir. Vatandaş artık kendi ihtiyaçlarının tatminine yönelik hizmetler beklemekte ve kendisine bu hizmetleri sunacağını vaat etmiş partilere oy vermektedir. “*Sosyal fayda olduğu sürece hizmet devam eder*”, ilkesinden hareket eden kamu yönetimi açısından çağdaş yönetim ilke esas ve uygulamaları daha fazla önem taşımaktadır.(Öztürk, 1996: 146) Bu sebeple yeni kamu yönetimi anlayışı yerel yönetimlere de yer vermiştir.

Sürekli gelişen teknolojiyle birlikte yerel yönetimler de yeni arayışlar içerisine girdiler. Bu arayışın bir sonucu da “ e-belediyecilik” kavramıdır. Bu kavram; kente ilişkin verilerin yeni teknoloji araçlarıyla yönetilerek veriler sağlanması ve sağlanan bu verilerden kent ve toplum yararına çeşitli bilgiler üretilmesi ve bunun etkin bir şekilde vatandaşın hizmetine sunulmasıdır. (Henden, R.Henden, 2005: 52)

Her işimizin elektronik ortamda görüldüğü günümüz dünyası için Castells “küresel ağ etkisi” tanımı yaparak küreselleşmenin hükümetleri, kültürleri ve kurumsal yapıları farklı bir biçimde birbirlerine bağlayarak enformasyon ağıyla harekete geçirdiğini söyler(Castells, 2000: 112). Yani artık siyaset ve yönetim de haberleşme ve bilgilendirme ilkelerine uygun olarak şekillenecektir. E-belediyecilik anlayışı bu şekillenmenin bir sonucudur.

E-belediyecilik anlayışıyla birlikte demokratik katılımın maliyetini düşüreceğinden katılımcı belediyecilik anlayışına da fayda sağlayacaktır. Örneğin; belediye meclis kararlarının elektronik ortamda yerel halkla paylaşılması(Henden, R.Henden, 2005: 57). Bu ve bunun gibi uygulamalar yerel halkı yönetime katılmaya heveslendirecek ve daha demokratik çağdaş yönetim anlayışlarına yol açacaktır.

Gelişen teknoloji ile birlikte siyaset ve yönetim anlayışlarına kısaca değindik. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan çağdaş devlet anlayışının ve internet uygulamalarının siyaset ve özellikle yönetim alanında şeffaflığa nasıl vurgu yaptığını, halkı yönetime katılmaya nasıl teşvik ettiğini ve bu katılım maliyetlerini düşürerek vatandaş daha politik durmaya heveslendirdiğini irdelemeye çalıştık. O halde var olan teknolojiler siyaset açısından daha şeffaf daha hesap verebilir daha verimli ve etkin olma daha vatandaş odaklı bir anlayışa yol açarken, seçmen açısından yaptığı tercihlerin daha bilincinde olmaya, yönetime katılmayı kendine bir hak görmeye, apolitik davranışlardan kaçınmaya ve devlete olan güvenini tazelemeye yol açmıştır.

2.3) Sosyal Medyanın Siyasal Sürece Etkileri

Gelişen teknolojinin hayatımıza kattığı bir kavramdır “sosyal medya”. İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlanması ile birlikte tek yönlü olan iletişim çift yönlü olmaya başlamıştır. Yani sosyal medya aracılığı ile insanlar birbirleri ile zaman ve mekan sınırlaması olmadan iletişime geçebilecek, belli bir konu üzerinde paylaşımlarda bulunabilecek ve böylelikle herkes ilgisine göre aradığı her şeyi bulabilecektir. Sosyal medya aracılığı ile insanlarla iletişime geçersiniz dertleşir, sohbet eder, bir konu hakkında görüş alabilir veya verebilirsiniz. Günlük hayattan tek farkı bütün bunları oturduğunuz yerden ve belli bir zaman gözetmeyerek yapmanızdır.

Böyle bir platformun siyasete de etkisi olacaktır. Öyle ki gerek ülkemizde gerekse dünyanın başka ülkelerinde siyasetçiler sosyal medyayı aktif kullanarak hem kendi ülkelerindeki vatandaşlara seslenmiş hem de dünya kamuoyunca tanınma ve ülkesindeki politikaları anlatma imkanı bulmuştur. Siyasetçilerin takipçi sayılarına bakılacak olursa milyonları bulduğu görülür. Bu sayıyı mitinglerde sağlama imkanı olmayacağına göre sosyal medya sayesinde fikirlerini milyonlara ulaştırabileceği görülür (Çıldan vd., 2013: 3).

Bir sonraki konuda değineceğim “Medya ve Siyaset” başlığında da bahsedeceğim gibi yazılı ve görsel medya çok rahat bir şekilde siyasetçinin kontrolüne geçebilir. Biz sabahtan akşama kadar iktidarın fikirlerini okur bu yönde program yapan haber kanallarını izleyebiliriz. Oysa sosyal medya biraz daha özgürlükçü bir ortam yaratır.(“biraz daha” çünkü Türkiye gibi iktidarın güçlü olduğu ülkelerde sosyal medya iktidarın eline geçmese bile yasaklarla kontrolü ellerinde olabilir. Örneğin; ülkemizde sık sık yaşanan twitter’a erişim engeli, internetin yavaşlatılması vs.) Muhalif düşünceler de sosyal medyada kendine yer edinebilir. Ülkemizde sosyal medyanın siyaseti nasıl etkilediğine ilişkin en güzel örnek “ gezi parkı” örneğidir. Bu olayda insanlar sosyal medya aracılığı ile toplanmış bir kamuoyu oluşturmuş ve iktidarın aldığı bir kararı engellemek için protestolar başlatmışlardır. Sonuç olarak bu olayla birlikte sosyal medyanın gücü anlaşılmıştır. Hemen arkasından “15 Temmuz Darbe Girişimi” ve güncel olarak “cinsel istismar önergisi” sosyal medyanın gücüyle engellenmiştir. Dünya da ise sosyal medyanın etkin kullanımına “Arap Baharı” örnek verilebilir. Bu olayda göstericileri harekete geçirmek ve bu hareketi dünyaya duyurmak için *Facebook*, *Twitter*, *Youtube* gibi sosyal medya mecraları oldukça etkili olmuştur. (Köseoğlu, Bal, 2013: 112)

Sonuç olarak; politikacıları dinleyip sessiz kaldığımız dönem gerilerde kalmıştır. Artık bir politikacının bir görüşüne sosyal medyadan katılıp katılmadığımızı bizzat kendisine belirtebiliriz. Çünkü gelişen teknoloji ile birlikte yeni nesil internet üzerinden dünyada olup bitenlerden haberdar olmaktadır. Bu da siyasetçileri iktidar olma isteğiyle sosyal medyayı biraz daha etkin kullanmaya yönlendirmiştir.

3) Medya Ve Siyaset

Medyanın sözlük tanımını yapacak olursak; kitlelerle iletişimi sağlayan radyo, televizyon, gazete, dergi gibi basın yayın organlarının tümünü kapsayan ortak ad diyebiliriz. Peki sahiden de medya kitlelerle iletişimi mi sağlar ya da halkı bilgilendirme amacı mı güder? Yoksa gücü elinde bulunduranların izin verdikleri ölçüde bir iletişimi mi sağlar ya da amacı gücü elinde bulunduranlara hizmet etmek midir? Elbette bu sorulara verilen yanıtlar kişiden kişiye göre değişebileceği gibi toplumdan topluma da değişebilir. Çünkü her toplumun politik kültürü farklıdır ve her toplum sahip olduğu politik kültür penceresinden medya algısına bakacaktır. Kendi ülkemiz için konuşursak; “yandaş medya” kavramını sıklıkla duyduğumuza göre medyanın ikinci seçeneğe hizmet ettiği yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Elbette iktidara sahip olanlar medyayı kontrol etmek isteyeceklerdir. Çünkü günümüzde hemen hemen her evde bir televizyon vardır ve iktidara sahip olanlar kendi ideolojilerini aşılama ve yaptıklarını meşrulaştırmak adına medyaya başvuracaklardır. En önemli nokta belki de bireylerin siyasi davranışlarını medyaya göre şekillendirebilecek potansiyelde olmalarıdır.

Bir televizyon kanalı, bir gazete ve ya bir dergi hiç fark etmez bir siyasi partiyi destekleyebilir. Gece gündüz bu siyasi partinin ideolojisine göre yayın yapabilir. Siyasi parti liderini yere göğe sıdıramayabilir. Fakat seçimi kazandıktan sonra iktidarın gücünden bu medya organlarına da pay verecektir. Çünkü siyaset ve medya arasındaki ilişki tam olarak budur. Karşılıklı olarak fayda esasına dayanır. Ya halk bu ilişki içerisinde nerededir? O etkilenen rolünü oynar. Kendi toplumsallaştırılmasına hangi yayın uygunsu onu tercih eder ve o yönde düşüncelerini geliştirir. O halde diyebiliriz ki gelişen teknolojiler içerisinde medya gerek siyasal seçimlerde gerek seçmenlerin tercihlerinde çok etkilidir. Zaten bu yüzden iktidara sahip olan hemen herkes muhalif medyayı susturmaya çalışır. Padişahın tahtının ayaklarıdır medya. O ayaklar kırılırsa taht da sallanmaya başlar demektir.

Burada bahsedilen medya basılı ve görsel dediğimiz medyadır. Elektronik medyadan önce kamu görüşünün oluşmasındaki en büyük rol onlarındır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte de yerini bir nebze de olsa elektronik medyaya bırakmıştır. Sosyal medya ve siyaset arasındaki ilişkiyi daha önceki bölümlerde anlatmıştık. Kamuoyu oluşturmadaki gücünden bahsetmiştik. Sosyal medya kadar olmasa da basılı ve görsel medyanın da kamuoyu oluşturma gücü vardır. Gerek televizyon programları gerekse günlük gazeteler tarafından sürekli bir haber akışı içine sokuluyoruz. Bunlar verdikleri bilgilerle eğilimlerimizi, dürtülerimizi etkilemekte ve yoğun olarak belli fikirlerin propagandasını yapmaktadırlar. Aynı zamanda bilinçli ya da bilinçsiz olarak korkutup yıldırma da yapabilirler. (Yazıcı, Karlı, 2016: 52)

3.1) Medyanın Seçmen Üzerindeki Etkileri

Medya gerek basılı ve görsel haliyle gerekse elektronik olarak toplum ve siyaset için önemli rol oynar. Gelişen teknoloji ile birlikte siyasal seçimlere ve seçmen davranışlarına dahi etkisi olur. Öyle ki seçim öncesi partilerin propagandaları hakkında bilgi sahibi olabilir, elektronik ortamdan takip edebiliriz. Yapılan paylaşımlardan etkilenecek fikrimizi değiştirebilir ve ya var olan seçimimizden bir kez daha memnuniyet duyabiliriz. Bizi sandık başına gitmeye teşvik eden kamu spotlarından etkilenecek sandığa gidebiliriz.

Siyasal seçimlerimizi yaparken sahip olduğumuz cinsiyet, öğrenim durumu, yaş, meslek gibi faktörlerde etkili olur. Örneğin yapılan bir araştırmada erkek seçmenlerin kadın seçmenlere oranla gazeteyi daha sık takip ettiği görülmüştür. Erkek seçmenleri çekmek maksadı ile bir siyasal parti gazeteleri siyasal propaganda aracı olarak kullanabilir. Yani gazetelere verilen siyasal mesaj bu durum göz önüne alınıp dizayn edildiğinde, dikkat edilmediği durumlara göre daha başarılı olacaktır (Polat vd., 2004: 154). O halde medyanın seçmenler üzerindeki etkisi her zaman aynı olmaz yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Medya bizlere hangi fikirlere sahip olacağımızı direk söylemeyebilir fakat hangi fikirlere sahip olmamız gerektiği konusunda bizleri yönlendirebilir. Bu yönlendirmede herkes üzerinde aynı etkiyi yaratmayacağı için seçmen özelliklerini de göz önüne alarak her kesime hitap etmeye çalışır. Bu kadar fazla olan kanal bolluğu da belki de bundan kaynaklanmaktadır. Özgürce seçtiğiniz kanalların her biri bir siyasal parti propagandasını yapabilir. Bizleri ne düşüneceğimiz konusunda yönlendirebilir. Elbette bu yönlendirme sürecinin etkili olabilmesi için eğildiği meseleler gündelik yaşamdan olmalıdır. Halkın sorunları üzerine eğilen ve bunlar üzerinde tartışma yapan bir programın hem her kesim tarafından izlenme oranı yüksek olacak hem de vermeye çalıştığı ideolojiyi daha geniş kesimlere sunabilecektir.

Medyanın seçmen üzerindeki bu etkilerine eleştirel yaklaşımlar da mevcuttur. Marksist eleştirilere göre; medya burjuva sınıfını gizleyen bir aldatmacadır, devletin baskıcı aygıtlarına (polis, yargı ve silahlı kuvvetleri) hizmet etmektedir. Ayrıca kitle iletişim araçları bir ideolojiyi yaymaya çalışan kurumlar olarak iktidardakiler ile onlara bağlı olanlar arasında aracılık yapan yayın organları olarak belli bir ideolojiyi meşrulaştırdıkları için eleştirilmektedir. Farklı bir eleştiri de medyanın egemen sınıfın görüşlerini seçmene dayatmasıdır. Üstelik bunu ustaca yapmaktadır. Otoriteyi kendi maskesi altına gizler, bu şekilde otorite anonimleşir ve seçmen başkaldıracak bir egemen sınıf göremez (

Kılıçaslan, 2008: 117-118). Bu durum egemen sınıfa yarayacaktır. Çünkü ideolojisini yerleştirmek için güç kullanmasına gerek kalmayacak ve yapay bir barış ortamı oluşturarak varlığını meşrulaştıracaktır.

Medyanın halk üzerindeki etkilerini en iyi gördüğümüz eserlerden biri bir distopya romanı olan George Orwell'in "Bin Dokuz Yüz Seksen Dört" adlı eseridir. Halkı televizyon benzeri bir araçla sürekli gözetim altında tutan bir "büyük ağabey"den bahsediliyordu ve burada sadece izin verilen yayınlar yapıyordu. Halk evde, işte, sokakta her yerde gözetleniyordu. Devletin politikasına göre düşmanlar yaratılıyor daha sonra bu düşmanlar dost oluyor ve geçmişte yeni dostlar hakkında yapılmış ne kadar haber varsa yok ediliyor, sanki hiç var olmamışçasına unutuluyordu. Halkın toplandığı yerlerde büyük ekranlarda devletin kahramanlıkları anlatılıyor, halk büyük bir coşkuyla izlediklerine karşılık veriyordu. Orwell bu kitabı yazdığında yıl 1950 idi. Günümüze baktığımızda Orwell'in öngörüsüne hayran olmamak mümkün değil. Gerçekten de evimizde, işyerimizde ve hatta yolda yürürken dahi dünyadaki tüm gelişmelerden haberdar olabiliriz. Telefon sinyallerimizden nerede olduğumuz rahatlıkla bulunabilir. Her düşünceye uygun yayın yapan gazete ve dergileri tek tuşla okuyabiliriz. Bu kadar kolaylığın bedeli olarak da özel hayatlarımızdan feragat ettik.

4) Siyasal Seçimler Ve Teknoloji

Seçim, bir ülkedeki vatandaşların kendilerini temsil edecek kişileri yine kendilerinin seçmesidir. İlk defa Antik Yunan'daki seçimlerle karşılaştık da günümüzdeki seçim anlayışı farklıdır. Kendini demokratik olarak niteleyen her devlet yönetiminde özgür ve adil bir ortamda yapılan seçimler olmazsa olmazdır. Çünkü demokratik ülke yönetimlerinde devlet ve hükümetin meşruiyeti yönetilerin bu otoritelere rızası ile mümkündür. Bu "rıza" da kendini demokratik seçimlerde göstermektedir.

Küreselleşme ve çağın getirdikleri ile birlikte kendini demokratik olarak görmeyen devlet yönetimleri yok denecek kadar azdır. Günümüzde çoğu devlet seçimlere gitmektedir. Her ülke kendi politik kültürüne göre seçim sistemlerini değişik usullere göre uygulamaktadır. Kimi seçim sistemlerini uygulayan ülkeler demokrasiyi tam manası ile yaşatırken kimisi için de sadece teori de olan içi boş uygulamalardır. Bu konu demokrasi teorileri kapsamında ayrı bir makale konusudur. Biz ele aldığımız bu bölümde hızla gelişen ve önü alınamayan teknolojik gelişmelerin siyasal seçimlere olan etkilerini irdeleyeceğiz.

4.1) Geleneksel Seçimler: Türkiye Örneği 1946 Genel Seçimleri

Geleneksel seçimler başlığıyla teknolojik gelişmelerden önce seçimlerin nasıl yapıldığı ve halk tarafından nasıl takip edildiğini Türkiye örneğinden yola çıkarak anlamlandırmaya çalışacağız.

Türkiye'nin seçim tarihini sadece Cumhuriyet rejimiyle sınırlandırmak yanlış olacaktır. Osmanlı Devleti'nde çift meclisi bir yapı olduğu görülür. 1876 tarihli Kanun-i Esasi'ye dayanarak oluşturan Mebusan Meclisinin mebusları seçimle iş başına gelirdi. Ayan meclisini ise padişah seçerdi.

Cumhuriyetle birlikte seçimler hemen demokratik bir usulde gerçekleşmemiştir. 1946 seçimlerine kadar tek partinin seçimlere girdiği bir sistem vardı. 1946 yılında ülkenin çok partili hayata geçmesi ile demokrasinin doğası ile uyumlu olarak seçmenler tercih yapabildiler. 1946 seçimlerine Cumhuriyet Halk Partisi(CHP), Demokrat Parti(DP) ve bağımsız adaylar katıldı.

1946 seçimleri "açık oy gizli sayım" esasına göre yapılmıştır. Bu yüzden Türk Siyasal Tarihi'nde bu seçimlere şaibeli gözüyle bakılmıştır. O dönemde de seçimlerin bu usülle yapılması muhalefetin yoğun şikayetlerine ve protestolarına sebep olmuştur. Bu sistem ülke içerisinde güvensizlik ve kaos ortamı yaratmıştır. Hatta yankıları uzun süre devam etmiştir. Celal Bayar 1947 yılında DP'nin büyük kongresinde "Anayasaya uymayan kanunların kaldırılması, seçim kanunun değiştirilmesi, devlet ve parti reisliğinin bir zat uhdesinde birleşmemesi" şeklinde üç istek sıralamıştır. Özellikle ikinci isteginden de anlaşılacağı gibi seçimlere duyulan güvensizlik hala devam etmektedir.

1946 seçimlerinin yarattığı güvensizlik havası devam ederken 1950 yılı seçimleri yaklaşıyordu. DP bu genel seçimlerde ülkenin en ücra köşesine kadar gitmeyi hedef haline getirmişti. Bu dönemde iletişim teknolojilerinin yetersizliğinin bir sonucu olarak gazeteler bir çok şehire günler sonra ulaşabiliyordu. Bu durumda DP seçmenle buluşmanın farklı yollarını arayacaktı. Aynı durum CHP için de geçerliydi. Seçim atmosferine giren ülkede özellikle CHP ve DP arasında sıkı bir rekabet vardı. Her iki partide seçim propagandalarına başlamışlardı. Partiler radyoyu etkin bir biçimde kullanıyordu. Radyodan yapılan yayınlarda CHP'nin Atatürk'ün partisi olduğu, cumhuriyetin niteliklerine ancak CHP'nin sahip çıkacağı ve DP'nin laiklik karşıtı olduğundan dem vuruluyordu (Uzun, 1995: 87). DP kanadının ise akıllarda kalan seçim afişi ön plana çıkmıştı. Selçuk Mılar'a ait olan afişte yukarı kaldırılmış bir el ve üzerinde "Yeter! Söz milletindir." yazısı vardı (Yılmaz, 2010: 7). 1950 seçimlerinin galibi DP olmuştu. Bu galibiyetin yapılan radyo yayınları ile ilgisi elbet vardı fakat yurdun her bir köşesini saran yalın ve anlaşılır DP afişleri özellikle "Yeter! Söz milletindir." afişi bu zaferin asıl mimarlarıdır desek yanlış olmayacaktır. (Özkan, 2002: 30)

Kısaca; seçmenle kurulabilen tek iletişimin gazeteler olması(radyolar her kesimde henüz bulunmuyordu) seçmenlerin seçim sürecini takip etmesinde zorluklar yaratıyordu. Seçmen ayrıntılı bir bilgi için ertesi günü beklemek zorundaydı ve daha öncede bahsettiğimiz geleneksel medya araçlarının iktidarın elinde bulundurulması tehlikesinden dolayı gelen haberlerinde doğruluğu muammaydı. Hepsinden öte bir seçimin "şaiabeli" olarak gerçekleşmesi, seçim sürecinin takip edilememesi halkta demokrasiye olan inancı da köreltecek ve bu sürece katılmayı isteksizleştirecektir. Ülke içinde var olan güvensizlik belli bir süre sonra kaos ortamına dahi dönüşebilir. Siyasal istikrarın sağlanmasında sistemin şiddetten, kaba kuvvetten, zorlamadan ve yıkıcılıktan nispeten uzak olması gerekmektedir (Caniklioğlu, 2016: 18). Fakat halkın güvenini sarsan bir iktidar otoritesini korumak için bu yollara başvuracak haliyle de ülke içerisinde siyasal istikrar sağlanamayacaktır.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki Türkiye'nin 50'li yıllardaki teknolojik yetersizliği siyasi partileri seçmenle buluşturmak adına daha fazla imgelerden yararlanmaya itmiştir. Bu imgeler o kadar güçlü kullanılmıştır ki batılı profesyonel iletişimciler ancak 90'lı yıllarda bu imgelerin seçmen üzerindeki etkisini keşfedip kendi siyasal iletişim süreçlerinde kullanmaya başlamışlardır. (Özkan, 2002: 38)

4.2) Türkiye'nin Televizyonla Tanışması ve 1977 Seçimleri

Aslında İstanbul Teknik Üniversitesi(İTÜ) tarafından 1952 yılından itibaren İTÜ TV adı altında yayın yapılmaya başlanmıştı. Fakat halkla buluşması 70'li yıllarda TRT ile mümkün olmuştur. Fakat halkın bu yeni eğlence aracına adapte süreci kısa bir sürede gerçekleşmiştir.

Halkın ilgisini çeken, siyasetinde ilgisini çekecektir. İktidar partileri TRT'yi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemişlerdir. TRT'ye yapılan atamaları sürekli ellerinde bulundurmak isteyen iktidarın bu isteği ve eylemleri çoğu zaman eleştiriye de maruz kalmıştır (Özçağlayan, 2000: 43).

Partilerin TV'den ücretsiz olarak yararlanmaları 298 seçim kanunda yapılan değişiklikle 1977 seçimlerinde mümkün olabilmıştır. Partiler kısa sürede bu kadar güce sahip olan televizyonu radyoyla birlikte kullanarak seçmene ulaşma olanağına kavuşmuşlardır. Üstelik dikkat çeken bir durum da sadece büyük partilerin değil marjinal sol partilerinde Yüksek Seçim Kurulu'nun saptadığı oranlarda TV'den propaganda yapabilmeleridir. (Özkan, 2002: 45)

1977 seçimin galibi Ecevit'in CHP'si olmuştur. Üstelik diğer seçimlere giren partilere nazaran daha az siyasal propaganda kullanmıştır. Örneğin hiçbir ajansla çalışmamıştır. Ama 1946 yılından günümüze kadar merkez solun ulaşabildiği en yüksek oranı almıştır (Özkan, 2002: 55). Bu seçimlerin kazananı ise iletişim yayınları değil 1974 yılındaki Kıbrıs Harekatı'nda Ecevit'in tavrı olmuştur. Bazı

durumlarda seçmen yoğun bir şekilde yapılan propagandalarla ilgilenmeyebilir. Ülkenin güvenliği ve dış politika seçmenlerin tercihlerine etki edebilir.

Ülkemizdeki seçimlere teknolojik gelişmelerin nasıl etki ettiğini gördükten sonra dünyadaki süreci de incelemek konuyu anlamlandırma bakımından önem arz etmektedir.

4.3) Amerika 1948 Seçimleri

Bu seçimler Amerikan tarihinin ilk anket yanıltıcı seçimidir. Öyle ki bu anketlere güvenip erkenden baskıya giden gazete hazırladığı manşetle tarihin en büyük utancını yaşamış oldu. Çünkü sonuç anket sonuçlarından tamamen farklıydı.

Cumhuriyetçi aday Thomas Dewey yapılan anketlerde rakibi Demokrat aday Harry S. Truman'ın bir hayli ilerisindeydi. Hatta seçimden bir gün önce *Life* dergisi Dewey'i kapağına taşımıştı (Özkan, 2002: 276). Hatta gazeteciler Dewey'in bulunduğu otelin önünde seçim sonuçlarının açıklanmasını ve Dewey'in başkanlık konuşmasını bekliyorlardı ve o efsane manşet; "*Dewey Defeats Truman (Dewey, Truman'ı bozguna uğrattı)*" seçim sabahı beklenmeden akşamdan baskıya gitmişti. Sabah olduğunda sonucun hiç de öyle olmadığı görülecekti. Truman 2 milyondan fazla oy farkı ile hem başkanlığı kazanmış hem de anket sonuçlarını yerle yeksan etmişti.

Seçimden iki gün sonra kendisine uzatılan gazeteyi eline alıp manşeti gören Truman "*biz biraz farklı duyduk*" diyerek gazetenin manşetini fotoğrafçılara gösterdi. Bu fotoğraf Amerikan siyasal tarihi için çok önemli bir fotoğraf olacaktı.

4.4) Amerika 2016 Seçimleri

Bir anket fiyaskosu daha Amerika için bu seçimlerde yaşanacaktı. Demokrat aday Hillary Clinton ve Cumhuriyetçi aday Donald Trump bu seçimlerde birbirlerinin rakibiydi. Hillary Clinton'nın eski ABD başkanı Bill Clinton'nın eşi olması, Trump'ın ırkçı ve kadınlara yönelik nefret söylemleri bu seçim sürecinde daha sempatik görünmesine neden olmuştur. Tıpkı ülkemizde olduğu gibi Amerika'da da seçmenleri etkilemek için teknolojik imkanlardan fazlasıyla faydalanılmıştır. Hatta ülke çapında sevilen bir çok sanatçı Hillary Clinton'nın yanında olduklarını onun seçim kampanyalarına katılarak göstermişlerdir. Hatta mevcut başkan Obama dahi Clinton'nın kampanyasına destek vermişlerdir. Anket sonuçları da Clinton'nın kazanacağına kesin gözüyle bakılmış dünya kamuoyunda bile ABD'nin yeni başkanı bir kadın tarzında haberler çıkmıştır.

Fakat bu seçim sonuçları da beklenildiği gibi olmamış sandıklar Trump'ı göstermişlerdir. Trump seçim zaferi konuşmasını kampanyalarından farklı bir dil kullanarak yapmıştır. Tüm Amerikan halkının başkanı olacağını söylemiştir. Yaşanan terör saldırı Amerikan halkını güvenliği merkezine alan bir başkan seçmeye itmiş olabilceği gibi daha Trump'ın karizmatik ve güçlü bir lider olarak görülmesi de seçim sonuçlarını etkilemiş olabilir.

1948 ve 2016 Amerikan seçimlerinin bizlere söylediği bir şeyler vardır. Evet gerek geleneksel medya gerekse teknolojik araçlar siyasal seçim sonuçlarını değiştirebilecek güce sahiptirler. Evet seçmenler üzerindeki etkisi yadsınamaz. Fakat bazı durumlarda dünyanın içerisinde bulunduğu durum ve bunun ülkeye yansması seçmenler tarafından yorumlanırken öncelik sıralamalarını değiştirebilir. Özellikle ülkemizde 1977 seçimleri seçmenin siyasal afişlere değil de ülkenin dış politikasına oy verdiğini göstermiştir. Tüm bunlar göz önüne alındığında belki teknolojik araçları ve geleneksel medyayı kullanırken daha bilimsel ilkelere dayalı yapılan anketlerin sonuçları dikkate alınırsa seçmeni etkilemek daha kolay olacaktır.

5) Geleceğin Teknolojileri Siyasal Seçim Sürecini Etkiler mi?

Teknoloji akıl almaz bir hızda ilerliyor. ABD seçimleri için astronotların uzaydan oy kullanması teknolojinin ne kadar akıl almaz boyutlara ulaştığının bir göstergesi. Shane Kimbrough adlı astronotun yeryüzüne dönmeden önce posta yoluyla oy kullandığı duyuruldu.

Bir diğer konu ise elektronik seçimler. Şu an Birleşik Krallık, Hollanda, İtalya, Brezilya, Kanada, ABD ve Fransa bu sistemi kullanarak seçmenlerine büyük kolaylık sağlıyorlar. Hatta Estonya bir adım daha atarak seçim sistemini mobil cihazlara entegre ederek telefon üzerinden halka oy kullanma fırsatı sunmuştur.

Şu anda var olan Microsoft Hololens uygulamasından bu başlık altında bahsetmek isterim. Bu uygulama teorik olarak bir sanal gerçeklik gözlüğü fakat aynı zamanda Google Glass gibi bir dijital gözlüktür. Yani bu uygulamayı kullanan kişi çevresindeki objelerle hologram bağlantısıyla iletişim kurar. Örneğin; mutfakta yemek yaptığınız sırada, mutfak duvarına dev bir televizyon ekranı yerleştirip takip ettiğiniz diziyi bu dev hologram ekran üzerinden seyredebiliyorsunuz.

Bu teknolojinin siyaset üzerinde kullanımı mevcut değil. Fakat neden olmasın? Bu uygulama sayesinde tüm siyasi parti liderlerinin konuşmalarını hologram sayesinde oturma odamızda seyredebiliriz. Yapılan seçimleri izler bir sonraki seçimde oyumuzu hangi parti lehine kullanacağımıza karar verebiliriz. Siyasi parti liderlerinin mitinglerinde yaptığı tüm konuşmaları dinler, bunları kıyaslama imkanı bularak hangi partinin lideri vaatlerinde samimi ise ve ya vaatlerini yerine getirmiş ise oyumuzu bu doğrultuda kullanabiliriz. Bu teknoloji sayesinde hem seçimlerin şeffaflığından şüphe edilmez hem de seçim sürecinin her aşamasında rahatlıkla bulunabilen, zaman mekan sınırlaması olmadan her siyasi parti liderini rahatlıkla dinleyebilen vatandaşın seçimleri daha bilinçli ve ülke lehine olabilir.

Sonuç

Siyasal seçimleri ve seçmenleri etkileyen birçok unsur vardır. Bunlardan bazıları; ülkenin politik kültürü, ülkenin refah düzeyi, ülkenin rejimi, ülke içerisindeki vatandaşların siyasete olan ilgisi vs. Biz bu çalışmamızda teknolojik gelişmelerin özellikle de medya ve internetteki gelişmelerin etkisi üzerinde durmaya çalıştık.

Günümüze gelene kadar seçmenlerin tercihlerini daha çok geleneksel medya şekillendirirken günümüzde internetin özellikle de sosyal medyanın bu tercihleri şekillendirdiğini gördük. Geleneksel medya araçlarının iktidara sahip olanlar tarafından elde tutulma riskine karşı sosyal medyanın her görüşe yer veren doğası demokrasiye daha uygun olmuştur. Üstelik Arap Baharı'ndan Gezi Parkı örneğine kadar sosyal medyanın siyasete nasıl yön verdiğine yer verilmiştir.

Aynı zamanda gelişen bu teknoloji ile seçmenin seçim sürecini takip il il, ilçe ilçe takip etmesi seçimlere şeffaflık kazandırarak güvenilirliğini arttırmıştır. Bir siyasi parti liderinin mitingini dinlemek için bulunduğu yerden ayrılmasına gerek kalmamış, seçmen oturduğu yerden de mitingi canlı yayınlarla takip edebilme imkanı bulmuştur. Bu da seçmeni siyasi süreci takip etmeye ve bu sürecin içerisinde bulunmaya heveslendirmiştir.

Fakat 1977 Türkiye seçimleri ve 1948-2016 Amerikan seçimleri bazı durumlarda teknolojik araçların seçmeni etkilemeyeceğini göstermiştir. Burada başta saydığımız siyasi seçimleri ve seçmen davranışlarını etkileyen diğer unsurlar etkili olmuştur.

Son başlıkta akıl almaz bir hızla ilerleyen teknolojinin bir ürünü olan Microsoft Hololens uygulaması incelenmiş ve bu teknolojinin sağladığı kolaylıkların ileride siyasi sürece de olası etkileri üzerinde durulmuştur. Siyasi parti liderlerinin oturma odalarımızda yapacağı mitingler bir hayal gibi görünse de bu kadar hızlı ilerleyen teknoloji için imkansız değildir.

KAYNAKÇA**Kitaplar**

- Kılıçaslan D. Emine (2008), *İdeoloji ve Medya*, İstanbul, Kriter Yayınevi,
- Özkan Necati (2002) *Türkiye ve Dünyadan Örneklerle Seçim Kazandıran Kampanyalar*, İstanbul, Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.,
- Polat Cihat, Gürbüz Esen, Ünal M. Emin (2004) *Hedef Seçmen Siyasal Pazarlama Yaklaşımı*, Niğde, Nobel Yayın
- Yazıcı Tolga, Karlı İhsan (2016) *Bilgi Toplumunda Teknoloji, Medya ve Siyaset*, İstanbul, Volga Yayıncılık.

Makaleler

- Castells Manuel (2000), “Globalization and Identity In The Network Society”, *Prometheus*, Vol.4,s.107-123
- Metin Abdullah,(2012) “Türkiye’de E-devlet Uygulaması ve E-devletin Bürokrasiye Etkisi” *Dicle Üniversitesi SBE Dergisi*, Yıl.4, S.7, s.97-108
- Özçağlayan Mehmet (2008) “Türkiye’de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, Konya, s.41-52
- Öztürk Azim (1996) “Türkiye’de Kamu Hizmetlerinin Karşılansısı Sürecinde Karşılaşılan Yönetim Sorunları Ve Çözüm Önerileri”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl.68, S.411
- Yılmaz Ensar.(2010) “1946 Seçimlerinde Öne Çıkan Bazı Hususlar”, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.1, Ordu, s.177-188

Diğer Kaynaklar

- ABD’deki Seçimler İçin Uzaydan Oy Kullandı*, 2015, Anadolu Haber Ajansı, <http://www.teknokulis.com/haberler/guncel/2016/11/08/abddeki-secimler-icin-uzaydan-oy-kullandi> (20.12.16).
- Caniklioglu Dikmen Meltem, *Seçim Sistemlerinin Siyasi İstikrarın Sağlanmasındaki Rolü* http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg16/caniklioglu.pdf (18.12.16)
- Chicago Daily Tribune, 3 Kasım 1948
- Chip, *Microsoft’tan Sanal Gerçeklik Gözlüğü Hololens*, 28 Ocak 2015, http://www.chip.com.tr/haber/microsoft-sanal-gerceklik-gozlugu-hololens_52125.html (20.12.16)
- D.P Büyük Kongresi Dün Toplandı*, (8 Ocak 1947), Cumhuriyet Gazetesi
- Çıldan Cihan, Ertemiz Mustafa, Küçük Evren, Tumuçin H.Kaan, Albayrak Duygu, Sosyal Medyanın Politik Katılım Ve Hareketlerdeki Rolü, *Akademik Bilişim Erişim* 2013, <http://ab.org.tr/ab12/bildiri/205.pdf> (19.11.16)
- Ersöz Selva, *İnternet ve Demokrasinin Geleceği*, C.3, S.4, 2005, <http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000290/1075000284>, (18.11.2016)

-
- Henden H. Burçin, Henden Rıfkı, “Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve E-belediyecilik” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, 2005, file:///C:/Users/si%C4%9Fnem/Downloads/5000067997-5000087530-1-PB.pdf (19.11.16)
- Tunçdemir Cemal, *Seçim Tarihinin İlk Büyük Anket Fiyaskosu*, 2015, Amerika Bülteni <http://amerikabulteni.com/2015/05/03/secim-tarihinin-ilk-buyuk-anket-fiyaskosu> (20.12.16)
- Uzun Turgay, *Tek Partili Yönetimden Çok Partili Yönetime Geçiş Sürecinde Türk Siyasi Hayatı (1946-1950)*, (Yüksek Lisans Tezi), 1995